

en flynderfinne til at klare kaffen med, d.v.s. få grumset til at bundfælde sig (1802ff; 1), men »kaffen smager af flynderskindet« (1802; 2). Nedgravede flynderhoveder skulle fordrive muldvarpe (Fredericia 1767; 3).

Forældrene til en pige, som led af nervøse ansigts-trækninger, søgte råd hos en klog kone, der kaldte sygdommen flynderflak; de skulle lægge en levende flynder under pigens hoved, og når fisken døde ville sygdommen ophøre (4). En fersk flynder indgives hesten for blodpis (5).

Der blev engang kastet en flynder på en gravid kvindes ryg, og sammesteds fik barnet et modermærke af form som fisken (6).

Jesus blev som barn sendt hen for at købe fisk, han fik øje på en flynder og sagde:

Fager er du, flynderfisk,
du skal ind på Maries disk [bord].

Men flynderen vægrede sig ved at følge med, og Jesus vred dens hoved skævt, sådan har det været siden (7).

Talemåde: fare omkring (eller: afsted) som fanden i/gennem et flynderskind (8).

Prøve på tungefærdighed: fem ferske flyndere på disken for bispem – siges ti gange i træk; eller: en fersk flynder fra Fladstrand (9).

Slå plæder = slå smut (VFyn; 10).

Flynderjyde var i 1700-t et øgenavn eller skældsord til en jyde (11); flynderjyden er en af fynboernes syv slags jyder (12).

Flynder: skældsord til dum, tåbelig person, et fjols, omdannet til flyndrian som pendant til dumrian, klodrian (13); et alm. rim blandt tjene-stepiger lød:

Og er det så, du har mange synder,
og altså er en rigtig flynder,
så gå til Frelsens Hær min ven,
så vasker sjælen sig ren igen (14).

Flynder var slang for kvindens ydre kønsdele (o. 1700; 15).

H. V. Kaalund, Flynderen (16).

LITTERATUR: (1) 418 354; 212c 3,330; 659 4, 1270; 725 184; (2) 903 2,114; (3) 908 177; (4) 816 1,1932,31; (5) 74 174; (6) 464 6,254; (7) 464g 2, 256; (8) 212c 1,265,318; 659 4,1270; 276 1,251; (9) 464i 133; (10) 894 1969,66; (11) 659 4,1270; (12) 76 40; (13) 659 4,1269f; (14) 170 1905,17f; (15) 76c 45; (16) 493b 121.

Rødspætte, *Pleuronectes platessa*

Den højre, opadvendte side er brun med olivengrønt skær og spredte rødbrune eller rødgyule pletter. Alm. i alle danske farvande indtil 100 m dybde.

– Danmarks Dyreverden 5,49-54.

Rødspætte o. 1700ff, *spætte* Læsø 1802ff (1); »flynder synes at være dens rette og oprindelige danske navn, og dette er endnu mange steder det gældende, især på de jyske kyster« (o. 1840; 2).

Melskulle(r) 'mellem-, middel-' 1550, 1842, *mejskulle(r)* o. 1840 (3), lille: *skuller* og mindste *bladisse* 'blå-' (1655 *bladicke*, o. 1840 *pladise* Blåvandshuk) SVJylland (4) sml. s. 282, måske i stednavnet Ysergrund 1635, o. 1650 Yserholm (nu Herthasflak) nordøst for Hirsholmene (5); *skulle(r)* (6) Holmsland klit (7), forhen på Fanø (8).

Skræ(e) o. 1700 (9), *plette* o. 1700, *plade* Als (10), *pletvar* 1829 (11), *gelskrubbe* o. 1700 (12), gel 'skæv'; *slette*, *sletting* 1795ff (13) slet 'glat', Ærø 1834ff (14), Sønderjylland, Drejø, Birkholm (15), *sledding* ved Åbenrå og *sletning* Ærø o. 1925, Lyø (16); *skrutte* Ålbæk, Frederikshavn, Helnæs SVFyn o. 1840 (17); *strømmer* NFyn 1835-43 (18); *lødskulle*, *lødde* o. 1840 SVJylland (19) hørende til lød = farve; *rustepeter* (20).

Stor eller gammel rødspætte: *hans(er)*, *hansinger*, *hønsinger* Hirsholmene o. 1840 (17), *hanser* Skagen, *hansing* Ålsgårde og *hønsing* Gilleleje o. 1880 (21); *jag* Samsø o. 1880 (22); stor og mager: *Oles plakker* og *Anemoster* Anholt 1890 (23), øens gamle navn var Anø, indbyggerne kaldte sig aneboere; meget stor rødspætte: *muffelhorn* Læsø o. 1840ff (24), navnet dannet af 'mundfuld' og 'horn', måske fordi fiskens mund kan være krum som et horn; *papegøje*: gammel mager rødspætte fra Østersøen med et ejendommeligt hoved og mange og iøjnefaldende store røde pletter (Kerteminde, NSjælland, København; 25), med abnormt stort hoved og meget kraftigt røde pletter (26), med hvid ring om pletterne (27), i Skagen og på Læsø om tynd rødspætte fra Østersøen (28); mager: *rallike* jyske vestkyst o. 1840 (29); med øjnene på den »forkerte« side og rødlig bug: *rødbutte* København 1795 (30); brun på begge sider: *lykkefisk* Skovshoved, under anden verdenskrig *Hitler-rødspætte* (31) sml. *skrubbe* s. 290; *ringflynder*: på rødspætte, som har ædt muslingen